

SZERKESZTŐI JEGYZET

Nem volt könnyű tanév a 2013-14-es, ahogy nem lesz könnyebb a következő sem. Nagy változások, nagy feladatok, nagy várakozások, nagy gondok szűk tanévekbe zsúfolva.

De hát egy tanévet nem lehet ilyen borongósan kezdeni, kerestem valami feloldást, hiszen a tanévkezdet az tanévkezdet. Nem állhatunk szorongva, feszülten, lehagoltan a gyerekek elé,¹ egy szakmai lap meg különösen ne legyen aggodalmaskodó, nincs ehhez joga.

Szerencsém volt, Makovecz Imre emlékkiállításán jártam szeptember közepén a Pesti Vigadóban; egy diákcsoport tódult be a terembe, nézte a magyar organikus, vagy talán még inkább szakrális (Makovecznél az egyik eléggé ugyanaz, mint a másik) építészeti remekeit a képeken, a főmű termében voltunk (a főmű egyelőre még csak papírkatetrális), a Szent Mihály templom terveinél, ahol két angyalt a leendő templomból a kiállítás tervezői gipszsobrokként beállítottak egy-egy sarokba, s ahogy kavargottak a gyerekek, egy kislány odaállt az ég felé tárt karú angyal mellé, és fotót rendelt az osztálytársától. Kaptam volna elő én is a telefonom, hogy megörökítsem a jelenetet, aztán elszégyelltem magam, miért nem elég nekem látni azt, amitől egy kicsit szaporábban vert a szívem, hogy lám, az angyal, mint modell, megállta a helyét, és a fotózkodó, karját angyalosan emelő gyermek rögvést hajazott is rá, a gipszsobor megelevenedett. A kislány a mozdulatot, amit tett, nem is értette, magyarázni fölösleges volna, amúgy is csak egy futó pillanat volt, de majd, ha egyszer erre a képre véletlenül rákattint,

harminc-negyven év múlva – hacsak nem gondolat vezérelte módon működnek akkor már a számítógépek, viszonzásul, hogy ők vezérlik már egy ideje a gondolatokat –, látja majd maga is, egykori önmagának angyal mivoltát, angyali lehetőségait.

S persze, ha valakihez angyal szegődik, az nem bánja meg. A rádióban hallottam a napokban egy kis történetet, a Radnóti Miklós Színház színésznője mesélte: a színház tavaly nyáron a *Bárány Boldizsár* című mesejátékával jótékonyági turnén volt a Szent Ferenc Alapítvány gyermekotthonaiban, az egyik előadás Csíkszeredán volt, a Csíki Játékszínben, több száz gyereknek, s az előadás végén, Bőjte Csaba javaslatára, hogy valahogy megköszönjék a gyerekek a produkciót, megáldották a társulatot. Tréfa volt ez, kedves tréfa, de a színésznő hangja visszaemlékezés közben is fátyolos lett, ahogy színésztársaival közös meghatódottságukat felidézte, tulajdonképpen szakmai megleptségüket, hiszen egy színházias gesztust láttak, de talán kevés hasonló erejűt élhettek meg. Akárhogy is, a gyermeki áldás alighanem a lehetséges katarzisosok egy extrém változata. Ami mindazonáltal alighanem csak ott és akkor és azoktól a gyerekektől volt elfogadható. Hogy felemelő volt és nem groteszk. Bőjte Csaba és munkatársai pedagógiája, nevelési missziója teremtette meg a hitelt, a tartalmát, az erejét. Hát én ennek a gyermeki áldásnak a felidézésével köszöntöm az új tanévet.²

2014. szeptember 20.

Takács Géza

¹ Itt a szerző kénytelen megjegyezni, hogy ez a többes első szám ezúttal – harmincvalahány év után – immár csak képletes, ő maga szeptember elsején nem állt diákok elé. (Sok volt együtt a szerkesztés és az iskola.) De talán képes lesz továbbra is fogékony maradni azok ügyei, gondoljai iránt, akik valóban diákok közt voltak szeptember elsején.

² Ez a lapszámunk másutt sincs híján angyaloknak, angyali finn vendégekről szól iszkaszentgyörgyi beszámolóink és a képsorozatunk is.

**Lapzárta után érkezett levél, kiegészítés
Koósz Istvántól, az ELTE Kőrösi Csoma
Sándor Kollégium Könyvtárának
könyvtárosától:**

„A Horváth Jánossal megjelent interjúhoz [ÚPSZ 5–6.], ha megengedi, szeretnék egy kis kiegészítést tenni. A beszélgetéshez fűzött szerkesztői utószó kicsit fájjalja, hogy Szerb Antal tanári működése nincs annyira előtérben. Az említett két monográfia mentségére szolgáljon, hogy bár más irodalomtörténeti kánon felől közelítve, de Szerb Antal irodalomban betöltött helyét próbálják kijelölni. Szeretném felhívni viszont a figyelmet, hogy van azért az ő tanári működésének is dokumentuma: 1996-ban a Kráter Műhely Egyesület adta ki Wágner Tibor szerkesztésében az *Akitől ellopták az időt – Szerb Antal emlékezete* című kötetet, amely-

ben több visszaemlékezés is szól az ő tanári éveiről: *A tanítvány, akiből színész lett*. Wágner Tibor interjúja Ungvári László színművésszel (70-73.p.), Lengyel Béla: *Szerb Antal arcképe*hez (*Emlékek – adalékok*) (74-75.p.), *Freud és Marx*. Révész Ferencsel történt beszélgetés nyomán írta Wágner Tibor (88-91.p.). Persze ez se sok, de azért látható, milyen tanár is volt. Hihetetlen egyébként, hogy milyen kor volt az, amikor, ahogy egy másik kedvelt íróm, Szentkuthy Miklós írja, egyszer valami állami ünnepségre vitte az osztályát, talán már az Árpád Gimnáziumból, befordulnak egy utcába, és szembe jön velük egy Vas utcai kereskedelmi osztály, élén a jó baráttal, Szerb Antallal. (Abban is hasonlítanak, hogy nagy színészek lettek tanítványaikból. Szentkuthy köztudottan Mádi Szabó Gábort és Sinkovits Imrét tanította.)”

A *Tanulmányok* rovat közlési feltételeire és publikációs stílusára vonatkozó elvárásaink, illetve javaslataink megegyeznek a *Magyar Pedagógiáéval*, egyelőre saját honlapunkon még nem elérhetőek. Kérjük szerzőinket, keressék a magyarpedagogia.hu honlapon. A rovatban megjelent írásokat lektoráltatjuk, a lektorálás szempontjai megtalálhatók az OFI honlapján, a bírálati lapon.
www.ofi.hu/upsz

KERTÉSZ IMRE A „TANÍTÓ ÚR” SZABADSÁGÁRÓL

„[M]égis, milyen nevet adnék annak a bizonyos szintiszta, semmiféle anyagtól nem fertőzött fogalomnak, melyről [...] a »Tanító úrral« kapcsolatban beszéltem – kérdezi a Kaddis elbeszélőjét a felesége, mire – [...] habozás nélkül rávágtam, hogy ez a fogalom szerintem a szabadság, mert a »Tanító úr« nem azt tette, amit

tennie kellett volna, vagyis amit az éhség, a létfenntartási ösztön meg az örület, és az éhséggel, a létfenntartási ösztönnel meg az örülettel vérszerződésre lépett uralom ésszerű számításai szerint tennie kellett volna, hanem mindenre rácáfolva mást tett, olyat, amit nem kellett tennie, és amit az embertől ésszerű ésszel senki sem vár.”

(Az idézet a *Kaddis a meg nem született gyermekért* című kötetből való, Földényi F. László idézi „Az irodalom gyanúba keveredett” – *Kertész Imre-szótár* című kötetében.)

A Holokauszt-emlékév alkalmat ad arra, hogy legalább egy idézet erejéig jelezzük, az augusztus huszadikán Szent István Renddel kitüntetett Kertész Imrének – aki az életművében a holokauszt minden világgépet földig rontó szellemi következményeivel és a lélek túlélésének stratégiáival foglalkozik – sok fontos, nélkülözhetetlen mondata van a ma diákjai és tanárai számára. Élünk kellene ezekkel a mondatokkal.

